

માળાગ્રંથાવળી :: પ્રથમ શ્રેણી :: ૧૫

પેથડકુમાર

લેખક :

ધીરજલાલ ટાકરશી શાહ

માળાગ્રંથાવળી કાર્યોલય, અમદાવાદ ::

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૬૧૫૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ પથેડુગીર

વિષય ટ-૩૬

બાળ ગ્રન્થાવળી : પ્રથમ શ્રેણી : ૧૫

પેથડકુમાર

:: લેખક ::

ધીરજીલાલ ટોકરશી શાહ.

: સર્વ હક્ક સ્વાધીન :

આવૃત્તિ ત્રીજી : કલ નક્લ ૩૪૦૦ : મ. ૧૯૮૭

મૂલ્ય સવાઅાનો.

:: પ્રકાશક ::

ધીરજલાલ ટાકરશી :શાહુ

ચિત્રકાર, બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર

હવેલીની પોળ રાયપુર : અમદાવાદ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

૧૯૭૫

આ પુસ્તક મુંબઈ ઈલાકા કેળવણી
ખાતા તથા વડોદરા રાજ્ય કેળવણી
ખાતા તરફથી ઈનામ લાયકેરી માટે
::: મંજૂર થયું છે. :::

ધી 'સૂર્યપ્રકાશ' પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
મૂળચંદ્રભાઈ ત્રિકમલાલે છપ્યું.
પાનકાર નાકા-અમદાવાદ.

પેથડકુમાર

:૧:

નિમોડ દેશમાં નાંદુરી ગામ. ત્યાં પેથડ નામે એક શ્રાવક રહેતો. તેના પિતા દેદાશાહ ઘણા પૈસાદાર. પણ તે મરણ પામ્યા ને ધન ચાલ્યું ગયું, એટલે પેથડ ખુબ ખરાબ હાલતમાં આવી પડ્યો. બિચારાને ન મળે પૂરું ખાવા કે ન મળે પૂરું ઝાઢવાપહેરવા. જમ તેમ કરીને પેટગૂબરો કરે. તેને પત્નિની નામે એક સ્ત્રી હતી, ઝાંઝણ નામે એક પુત્ર હતો. ત્રણે માણસ ખુબ ભલા ને ધર્મના અનુરાગી.

એક વખત ગામમાં ઢાઘ વિદ્વાન મુનિ-
મહારાજ પધાર્યા એટલે બધા તેમનો ઉપદેશ
સાંભળવા ગયા. પેથડ પણ ગયો. ત્યાં મુનિ
મહારાજે અમૃત શી મીઠી વાણીથી પવિત્ર
જીવન સમજાવ્યું. બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરો.
સંતોષને ધારણ કરો. તપથી શરીર ને મનનો
સંયમ કેળવો. પ્રજુલક્રિતિથી હૃદયને પવિત્ર
બનાવો. આ ઉપદેશની ધણાને અસર થઈ.
ઢાઘએ બ્રહ્મચર્યનાં વ્રત લીધાં. ઢાઘએ અમુક
માલમિલકત રાખી બાકીની સારા કામે ખર્ચી
નાંખવાનાં વ્રત લીધાં. ઢાઘએ અમુક તપ
કરવાનાં વ્રત લીધાં. ત્યારે પેથડ બિચારો પોતાના
દુઃખી જીવનનો વિચાર કરતો બેસી રહ્યો.

ચિંથરેહાલ પેથડને જોઈ કેટલાક મરક-
રાઓ બોલ્યાઃ ગુરુ મહારાજ ! બધાને આપે
કંઈ કંઈ વ્રત ઉચરાવ્યા પણ આ પેથડ તો
રહી ગયો. એને પરિગ્રહ (માલ મિલકત) નું
માપ કરાવો. એ પણ લાખ વરસે લખેસરી
થાય તેમ છે.

આ સાંભળી સાધુ બોલ્યા: મહાનુ-
ભાવો ! આતું બોલતું ઠીક નથી. ધનનો મદ
કદી કાઢ્યે કરવોજ નહિ. ધન તો આજ છે
ને કાલે નથી. કાણ જાણે છે કે કાલ સવારે
એ પેથડ તમારા સહુના કરતાં વધારે પૈસાદાર
ન થાય !

પછી સાધુએ પેથડને કહ્યું: મહાનુ-
ભાવ ! તમે પરિગ્રહનું માપ કરો. પેથડ
કહે, ગુરુદેવ ! મારી પાસે કાંઈ માલ મિલકત
છેજ ક્યાં કે માપ કરવાનું હોય ? સાધુ કહે,
આજ એવી હાલત છે ને કાલ સુધરી જાય
માટે તમે પરિગ્રહનું માપ તો કરીજ દો.
પેથડ કહે, તો જવી આપની આજ્ઞા.
સાધુ મુનિરાજ પેથડને વ્રત આપ્યું: પાંચ લાખ
રૂપિયા સુધીની મિલકત રાખી બાકીની ધર્મના
કામમાં ખર્ચી નાખવી.

પેથડને લાગ્યું કે આ છુટ તો ધણી વધારે છે. પાંચ હજાર મળવાના સાંસા છે ત્યાં પાંચ લાખની છુટ રખાય ! પણ ગુરુજીએ એ છુટ આપી છે તે બહુ વિચાર કરીને આપી હશે. એમ જાણી તે ઘેર ગયો.

પેથડની હાલત દીવસે દીવસે બગડવા લાગી. બે ટંક ખાવાનું પણ મુશ્કેલીથી મળવા લાગ્યું. એટલે તે પોતાનું ગામ છોડી કુટુંબ સાથે બહાર ગામ ચાલી નીકળ્યો.

એ વખતે માળવામાં માંડવગઢ નામે જખરદસ્ત શહેર હતું. ત્યાં હજારો શ્રીમંત રહેતા હતા. લાખો ને કોડોનો વેપાર કરતા હતા. પેથડે ધાર્યું માંડવગઢ જવા દે. ત્યાં પેટગુજરો સહેલાઈથી થઈ શકશે. એટલે તે માંડવગઢ આવ્યો.

અહીં બાપ દીકરે ધીની દુકાન કરી. ગામડાની ભરવાડણો ધી વેચવા આવે તેમની પાસેથી ધી ખરીદે ને દુકાને તે વેચે. બાપ દીકરો બંને વચનના સાચા. દાનતના ચોખ્ખા.

તેમની દુકાને નાનું આવ્યું તોયે એક ભાવ ને મોટું આવ્યું તોયે એક ભાવ. વળી માલમાં સેળભેળ નહિ. જ્યો માલ ખતાવે તેવોજ માલ આપે. આથી થોડા વખતમાં તેમની છાપ બહુ સારી પડી.

એક વખત એક ભરવાડણુ ધીનો ગાડવો લઇને પેથડની દુકાને આવી. તેણે પેથડને કહ્યું: શેઠ ! રાખતું છે ધી ? પેથડે ધી જોયું. અહા ! શું સરસ ધી ! દાણાદાર ને ખુબ સુગંધી. પેથડે કહ્યું: હા બાઈ લાવો ધી. ભરવાડણુ ધીનો ગાડવો ઉતાર્યો ને પેથડ તેમાંથી ધી જોખવા લાગ્યો. પેથડ ગાડવામાંથી ધી કાઢે પણ ધી ખુટેજ નહિ. આ જોઈ તે વિચારમાં પડ્યો: જરૂર આ ગાડવામાં કાંઈક કરામત છે. અટલે તેણે ગાડવો ઉંચો કરીને જોયો તો નીચે એક વેલની ઉંઢાણી. તે પારખી ગયો કે નક્કી આ ચિત્રાવેલી છે. તે સિવાય ગાડવામાં ધી ફરી ફરીને ભરાય નહિ, આથી તેણે ભરવાડણુ પાસેથી ઉંઢાણી સહિત ગાડવો ખરીદી

લીધો. ભરવાડણ ચાલી ગયો. પેથડ તથા ઝાંઝણ
ખુબ રાજ થયા.

:૨;

ગરીબ પેથડનું નશીબ થોડા વખતમાંજ
પલટાઈ ગયું. તેને પુષ્કળ ધન મળવા લાગ્યું.
હવે આ બાપદીકરો સહુને હોંશિયાર લાગવા
માંડયા. તેમના ખુબ વખાણ થવા લાગ્યા. ત્યાંના
રાજા જયસિંહે આ વખાણ સાંભળ્યા. એટલે
તેમને બોલાવ્યા ને તેમની ચતુરાઈની પરીક્ષા
કરી. ખાતરી થઈ કે બંને મહા ચતુર છે
એટલે પેથડને પ્રધાન ને ઝાંઝણને નગરનો ડોકટવાલ
બનાવ્યો.

જુના પ્રધાનને પેથડની અદેખાઈ થઈ કે
આ આજકાલનો વાણિયો શું માંડવગઢનો મંત્રી
બની જાય ? એટલે તેણે રાજા આગળ આવી
ચાડી કરીઃ મહારાજા ! આ પેથડ પાસે
ચિત્રાવેલી છે. તે આપને બરાબર કામની છે.
જો આપની પાસે એ આવે તો આપના
ભંડાર કદી ખાલી ન થાય. રાજાએ પેથડને

બોલાવીને તે વિષે પૂછ્યું. પેથડે જવું હતું તેવું કહી દીધું, અને ઉમેર્યું: મહારાજ ! આજથી એ ચિત્રાવેલી આપને ભેટ છે. રાજ બહુ હરખાયો.

પેથડમંત્રીએ પ્રજના ધણા કર ઓછા કરાવી નાંખ્યા. રૈયતને બને તેટલી સુખી કરી.

એક વખત તેઓ થોડા વખતની રજા લઈ જત્રાએ ગયા. જીરાવલા પાર્શ્વનાથની યાત્રા કરીને આયુ ગયા. આયુના સુંદર મંદિર જોઈ તેમને અત્યંત આનંદ થયો.

આયુપર અનેક જાતની વનસ્પતિઓ ને જડીબુટ્ટીઓ થાય છે. એમ કહેવાય છે કે પેથડ મંત્રીને અહીંથી એવી વનસ્પતી મળી કે જથી સોનું બનાવી શકાય. લાગ્યશાળીની બલિહારી છે કે ચિત્રાવેલી ગઈ ને સુવર્ણ સિદ્ધિ મળી !

: ૩ :

એક વખત નગરમાં એક વિદ્વાન આચાર્ય આવ્યા. પેથડે તેમને ભક્તિથી વંદના કરી અને પૂછ્યું: ગુરુદેવ ! મારે પાંચ લાખ રૂપિયાનું માપ છે. પણ ધન તેથી ઘણું વધારે છે. માટે આપ કહેા તેને કયા કામમાં વાપરું ? મુનિ કહે, મહાનુભાવ ! આ સમયમાં દહેરાસર બંધાવવાનું કામ સૌથી ઉત્તમ છે. માટે તે રસ્તે તમારું ધન વાપરો. પેથડકુમારને આ વાત બરાબર લાગી. તેમણે અઢાર લાખ રૂપિયા ખર્ચી માંડવગઢમાં એક સુંદર દહેરું બંધાવ્યું. દેવગિરિમાં એક ભવ્ય જિનમંદિર તૈયાર કર્યું. ત્યારપછી જુદાજુદા ઠેકાણે ઘણાં દહેરાં બંધાવ્યાં. કહેવાય છે કે તેમણે બધા મળીને ચોરાશી દહેરાં બંધાવ્યાં છે.

પેથડને પોતાના ધર્મબંધુઓ તરફ ખુબ પ્રેમ. કાઠપણ સ્વધર્મી મળે તો તેને હરખ થયા વિના રહેજ નહિ. જો પોતે ઘોડે બેઠો હોય તો તે નીચે ઉતરીને તેમને માન

આપે. તેમની સ્થિતિ સુધારવાને તેમણે શ્રુત દાન પણ કર્યાં.

:૪:

તેમણે બત્રીશ વરસની ઉંમરે તેમની સ્ત્રીની સાથે બ્રહ્મચર્ય પાળવાનું વ્રત લીધું. તેમણે એ વ્રત એવી શુદ્ધ રીતે પાળ્યું કે તેમનો અજબ પ્રભાવ પડવા લાગ્યો. માણસો રોગ શોકથી પીડાતા હોય ને તેમના વસ્ત્રને ઓઢે તો તેના રોગ શોક મટી જાય.

એક વખત જયસિંહની રાણી લીલાવતીને સખત તાવ આવ્યો. શરીરે બળતરા થવા લાગી. કેમે કરી ઠંડક ન વળે ! એવામાં એક દાસીએ પેથડકુમારનું વસ્ત્ર લાવીને રાણીને ઓઢાડ્યું. રાણીને આ વસ્ત્ર ઓઢતાંજ શાંતિ થઈ. શાંતિ થતાં તેની આંખ મિચાઈ ગઈ.

આ બનાવ જોઈ એક અદેખી દાસીએ રાજાને બહેર્યો કે લીલાવતી પ્રધાન સાથે પ્યારમાં છે તેથી તે તેમનું વસ્ત્ર ઓઢીને સુઈ ગઈ છે.

રાજ આ સાંભળી ખુબ ગુસ્સે થયા. મંત્રીને કેદ કર્યા. રાણીને જંગલમાં લઈ જઈ મારી નાંખવાનો હુકમ કર્યો. રાજના એકાએક આવા હુકમથી સહુને નવાઈ લાગી.

મારાએ લીલાવતીને લઈને જંગલમાં ગયા. પણ મારતાં તેમની જીગર ચાલી નહિ એટલે છોડી મૂકી. રાણી વેશ પલટીને નગરમાં આવી ગ્રાંઝણકુમારે કુશળતાથી તેને પોતાના ઘરમાં છુપાવી.

:૫:

એક વખત રાજના હાથીએ ખુબ દારૂ પીધો એટલે ગાંડો થઈ ગયો. થોડીવાર તોફાન કરી બેભાન થયો ને ઘરણી પર ઢળી પડ્યો. રાજને જ્ઞાતા હાથીની આ હાલત જોઈ ખુબ દુઃખ થયું. ઘણા ઘણા ઉપાય કર્યા પણ હાથીને ઠીક થયું નહિ. એવામાં પેલી દાસીએ કહ્યું : મહારાજ ! જો પેથડકુમારનું વસ્ત્ર લાવીને હાથીને આઢાડો તો હાથી ઉભો થાય. રાજએ તેમ કર્યું. હાથી એકદમ સાજો થયો. પછી દાસીએ બધી વાત

કહી: રાણી લીલાવતીને સખત તાવ આવ્યો હતો એટલેજ આ વસ્ત્ર ઓઢાડયું હતું વગેરે.

આ સાંભળી રાજને ખુબ શોક થયો. તેમણે પેથડકુમારને કદમાંથી છોડી મૂક્યા ને માફી માગી. જયસિંહ હવે લીલાવતીનો શોક કરવા લાગ્યા: આ જોઈ પેથડે કહ્યું: મહારાજ ! રાણી લીલાવતીને થોડા વખતમાં મેળવી આપીશ. આપ શોક કરશો નહિ. શું રાણી લીલાવતી જીવતી છે ? જયસિંહ આશ્ચર્ય પામ્યા. પછી પેથડે બધી વાત જાણી હતી તે રાજને કહી. રાજએ લીલાવતીને તેડાવી ને તેની માફી માગી સુખેથી રહેવા લાગ્યા.

: ૬ :

હવે પેથડકુમારને ઘડપણ આવવાની શરૂઆત થઈ. આ વખતે તેમનું મન વધારે પવિત્ર બન્યું. વધારે સેવાભાવવાળું બન્યું. અને તેમને સિદ્ધાયળનો સંઘ કાઢવાની મરજી થઈ.

મોટા સંઘ કાઢી તેઓ સિદ્ધાયળ (શત્રુજય) ગયા. ત્યાં આદિનાથ પ્રભુની ખૂબ ભક્તિ કરી.

ત્યાંથી એ ગિરનાર ગયા. ત્યાં એક સંઘવી સાથે ચડસાચડસી થતાં પદ મળુ સોનું બોલી ઈંદ્ર-
માળ પહેરી.

આ યાત્રા કરીને પેથડકુમાર માંડવગઢ પાછા આવ્યા. ત્યાં પોતાના જાતભાઈઓને ઘણી મદદો કરી. વળી લલિત્યાઓ બેસાડી અનેક પુસ્તકો લખાવ્યા ને તેના મોટા મોટા સાત ભંડારો કરાવ્યા.

હવે પેથડકુમાર ઘણો વખત પ્રભુ ભક્તિ-
માંજ ગાળે. સવાર સાંજ પ્રતિક્રમણ કરે. ત્રણ વખત પ્રભુપૂજા કરે. આમ કરતાં તેમને લાગ્યું.
કે હવે મારો મરણ કાળ નજીક છે એટલે તેમણે તીર્થંકર દેવનું ધ્યાન ધરી લીધું અને શાંતિથી આયુષ્ય પૂરું કર્યું.

આંખું માંડવગઢ મંત્રીશ્વરના આ મરણથી દીલગીર થયું. ઝાંઝણકુમારના શોકનો પાર રહ્યો નહિ. તે શોક દૂર કરવાને તેમણે શત્રુજયનો એક મહાન સંઘ કાઢ્યો. એ સંઘમાં આર હજાર ગાડાં ને પચીશ હજાર તો પોઠીયા

હતા. ઘણા સાધુ મુનિરાજ ને બે હજાર તો ચોક્કી કરનાર સિપાઇઓ હતા.

આ બાપ દીકરાની જોડી ધર્મ ભાવનાથી ભરપૂર હતી, તેમણે પોતાના ઉંચા જીવનથી ને અઢળક ધનથી જૈન ધર્મને દીપાવ્યો છે. આવા અનેક રત્નો જૈન સમાજમાં પાંદો ને જગતમાં શાંતિ ને પ્રેમની સ્થાપના કરે.

શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ ॥

જૈન જ્યોતિ—સચિત્ર માસિક

જૈન સંસ્કૃતિના વિધવિધ અંગોને ચર્ચાતું અને સુંદર ચિત્રો આપતું જૈન સમાજમાં આ એકલું જ માસિક છે.
વાર્ષિક લવાજમ રૂ. અઢી આજે જ ગ્રાહક બનો.

ચાથી શ્રેણી

- ૧ જીવડશાહ
- ૨ કોચરશાહ
- ૩ વીર વનરાજ
- ૪ ધન્ય એ ટેક
- ૫ મણિનાં મૂલ
- ૬ કળાધર કોકાશ
- ૭ શુકરાજ
- ૮ જિનમતી
- ૯ રાજર્ષિ કરકંકુ
- ૧૦ અનંગ સુંદરી
- ૧૧ નર્મદા સુંદરી
- ૧૨ અષાઢા ભૂતિ
- ૧૩ અચંકારિભટ્ટ
- ૧૪ વિષ્ણુકુમાર
- ૧૫ કાલિકાચાર્ય
- ૧૬ શ્રી પાદલિખાચાર્ય
- ૧૭ મહાત્મા આનંદધનજી
- ૧૮ શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજી
- ૧૯ જળમંદિર પાવાપુરી (કાવ્ય)
- ૨૦ સાધર્મિકનાં સ્નેહ ઝરણાં

પાંચમી શ્રેણી

- ૧ લલિતાંગ કુમાર
- ૨ ચિલાતી પુત્ર
- ૩ આલડ શાહ
- ૪ સમરા શાહ
- ૫ પવિત્ર જયસેના
- ૬ ભક્ત દેવપાળ
- ૭ કુમાર મંગળ કળશ
- ૮ ઉત્તમ કુમાર
- ૯ ચંપક શ્રેષ્ઠિ
- ૧૦ અમરસેન વયરસેન
- ૧૧ સાજણસિંહ
- ૧૨ ચંપકમાળા
- ૧૩ કેવળી જ્યાનંદ
- ૧૪ સમરાદિત્ય
- ૧૫ હંસરાજ વત્સરાજ
- ૧૬ કવિ ધનપાળ
- ૧૭ શ્રીકાંત શેઠ
- ૧૮ મુનિ અર્હતજી
- ૧૯ વૃદ્ધા કુમાર
- ૨૦ ઉત્તરાધ્યયનનાં અમૃતબિંદુ

:: આ બ ગ્રં થા વ બી ::

પ્રથમ શ્રેણી	બીજી શ્રેણી	ત્રીજી શ્રેણી
૧ શ્રી રીખવરેવ	૧ અન્નુનમાળી	૧ શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામી
૨ નેમ-રાજુલ	૨ ચક્રવર્તી સનત્કુમાર	૨ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય
૩ શ્રી પાર્શ્વનાથ	૩ ગણધર શ્રી જોતમ-સ્વામી *	૩ શ્રી હરિભદ્રસૂરિ
૪ પ્રભુ મહાવીર	૪ ભરતબાહુબલિ	૪ શ્રી સિદ્ધસેન દિવાકર
૫ વીર ધનનો	૫ આર્દ્રકુમાર	૫ શ્રી બપ્પભટ્ટ સૂરિ
૬ મહાત્મા દેવપ્રહારી	૬ મહારાજા શ્રેણિક	૬ શ્રી હીરવિજય સૂરિ
૭ અભયકુમાર	૭ વીર ભામાશાહ	૭ ઉપાધ્યાય શ્રી યશો-વિજયજી
૮ રાણી ચેલ્લુબા	૮ મહામત્રી ઉદાયન	૮ મહા સતી સીતા
૯ ચંદનમાળા	૯ મહાસતી અજના	૯ દ્રૌપદી
૧૦ મહાવીરકુમાર	૧૦ રાજર્ષિ પ્રસન્નચંદ્ર	૧૦ નળ દમયંતી
૧૧ જળુસ્વામી	૧૧ મયજુરેહા	૧૧ મૃગાવતી
૧૨ અમરકુમાર	૧૨ ચંદન મલયાગિરિ	૧૨ સતી નંદ્યતી
૧૩ શ્રીપાળ	૧૩ કાન કઠિયારો	૧૩ ધન્ય અહિંસા
૧૪ મહારાજા કુમારપાળ	૧૪ મુનિશ્રી હરકેશ	૧૪ સત્યનો જથ
૧૫ પેથડકુમાર	૧૫ કપિલ મુનિ	૧૫ અસ્તેયનો મહિમા
૧૬ વિમળશાહ	૧૬ સેવામૂર્તિ નદિધેણુ	૧૬ સાચો શણગાર-શીલ
૧૭ વસ્તુપાળ-તેજપાળ	૧૭ શ્રીસ્થૂલિભદ્ર	૧૭ સુખની ચાવી યાને સંતોષ
૧૮ ખેમો દેદરાણી	૧૮ મહારાજા સંપ્રતિ	૧૮ જૈન તીર્થોનો પરિચય ભા. ૧ ભા.
૧૯ જગદુશાહ	૧૯ પ્રભુ મહાવીરના દશ શ્રાવકો	૧૯ જૈન તીર્થોનો પરિચય ભા. ૨ ભા.
૨૦ ધર્મ માટે પ્રાણ આપનાર મહાત્માઓ	૨૦ સ્વાધ્યાય	૨૦ જૈન સાહિત્યની ડાયરી

ફરેક સેટની કિંમત રૂ. દોઢ તથા વી. પી. પોસ્ટેજ છ આના.

બીજા પુસ્તકો માટે સૂચિપત્ર મંગાવો—

ચિત્રકાર ધીરજલાલ ટોક્કરશી શાહ

રાયપુર, હવેલીની પોળ : અમદાવાદ.

